

Nederland
ds jaren ge-
kassen. Onze
en afwijking
rdtsche Ker-
van locale
van stonden
— een zaak
algemeen
gezin \$ 1.60
En de eme-
klein bedrag
el teleur zal
de emeriti
t geval. Van-
h zelf voor-
et Emeritus-
van jaren
nds, zoodat
n. Afgedacht
h men heeft
n bevredigt
n plan voor-
seker percent
ger het trac-
n dan voorts
oep het ont-

ing nog niet
en in menig
van levens-
en zich „be-

nen van onze
in een heel
eft men soms
ewel dat in
geworden. Er
ding der ge-
eds aan een
levenswortel.
et fonds een
wel!

„seem“, zegt
ij ons.

evenals vroe-
en, om voor
itielen steun
A.“, een ver-
Associa-
sch verstaan
elijke Arbeid-
l men onder
nium op te
ederlandsche
cht heeft een
de richten.

as nog niets
in ons land
ederland b.v.,
i beschrijven.
echter aan-
sten“. Vooral
gebied.

inking — wat
sse betreft —
i Rusland?

openbaring te
en verkorting
“. Wat zeker
le C. I. O. is
bven betoogt,
oskou staat
te zijn. Hij is
id. Sommigen
ictator is,
ekent — hoe
oosevelts mo-
t te drukken.
erstomd, met
n. Waarom
erde, dat hij
vaarom? Om-
de arbeiders,
chen, hem in
et een contri-
stembuscam-
— een half
erwachte elk
atijging direct
ontkend. Met
Er kwam
e Huis om de
amen daden

men met een
nder ons nog
n strikes.
n, bleven in
ienstige gees-
dronken tafe-
ger was — de
d om hunne
n, binnen te

open. Dat wil
wellicht kun-
het land der
one nationale
ar Unie staat.

Hoofd der staatsmilitie is de gouverneur van den respectieven staat. In Michigan is die gouverneur een zekere heer Murphy. Roosevelt riep hem van een hoogen post in de Philippijnen. Daar was zijn salaris \$ 16.000.

De president wenschte, dat hij zich candidaat stelde voor het gouverneurschap van Michigan. Salaris \$ 6000. Murphy kwam, zag, won. Al was zijn stemmenmeerderheid niet groot. Wel, Murphy riep de staatsmilitie te wapen. Met welk doel? Tot bescherming der werkstakers! Daartoe had hij, zoo werd beweerd, hoog bevel ontvangen. Eigenaars bleven van hunne eigendommen uitgesloten. Arbeiders die nog aan 't werk bleven in sommige fabrieken hadden zelfs moeite om hunne levensmiddelen te krijgen via de postreijen. Brieven aan hen gericht, werden zooals men openlijk beweerde — geopend door de stakers. Toen men in de hoofdstad van onzen staat — een plaats die Lansing heet, — het waagde een klein getal werkstakers in de gevangenis op te sluiten, hadden de C. I. O.-leiders een slim plan bedacht. Men promulgeerde een „Labor Holiday“. Een algemeene werkstaking. Men eischte de sluiting der winkels. De politie hield zich afzijdig. Men beweerde, dat zij zich verborg in de stadsgevangenis. Dat wil zeggen: het publiek uit de voeten bleef. De werkstakers traden op eigen houtje op als verkeersagenten. Voorzover ze verkeer toelieten. De publieke vervoermiddelen bleven van de straten geweerd. Feitelijk een toestand van anarchie. Van revolutie.

Gelukkig werd er geen bloed gestort. Het publiek — de stakers ingesloten, maakte van het zaakje een soort feestpartij. Er was meer brooddrunkenheid dan iets anders. Het Amerikaansche publiek is als regel nogal, wat wij hier noemen „good humored“ — dat is: goed gehumeurd. Ofschoon er op dien regel helaas uitzonderingen zijn.

Hoe dit zij — in Lansing liep het nogal ordelijk af. Behalve natuurlijk het door en door vernederende der situatie.

Verder zullen we daar niet over schrijven. „Die zijn neus schendt, schendt zijn aangezicht“. Ook schrijver dezes behoort tot de Amerikaansche natie.

Maar — en nu keeren we weer tot de C. I. A. terug — het is de zwenking in de richting door ons beschreven — die velen van ons werkvolk de oogen begint te openen voor het broodnoodige van een vereeniging als de Christelijke Arbeiders Vereeniging. Waardoor ze tegenwoordig heel wat toeneemt in getal.

We hopen dat de pogingen, zoovele jaren aangewend — ten slotte moge slagen. Opdat ook door zootoets ons volk zij, wat we altijd als ideaal stelden — een zoutend zout en lichtend licht. Wij zijn soms, eerlijk gezegd, bevangen met vreeze, dat men die idealen uit het oog verliest. Toch geven we den moed niet op. We gelooven nog steeds dat God ons volk herwaarts bracht niet eenvoudig om in Dollarland geld te maken, maar om de idealen van Brummelkamp en Van Raalte te verwerkelijken. Zijn we daarin te optimistisch? Zullen we in ons volk worden teleurgesteld?

HENRY BEETS.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Aan de Raden der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Welerwaarde en Eerwaarde Broeders!

Het moge ons vergund zijn in het belang van ons Gereformeerd Zendingstijdschrift „De Macedoniër“ een enkel woord tot U te richten. „De Macedoniër“ is ons populair-wetenschappelijk tijdschrift, dat van maand tot maand in een voor elk behoorlijk ontwikkeld lezer bevattelijke vorm belangrijke zendingsonderwerpen behandelt.

De redactie wordt gevormd door Dr H. A. van Andel, Mevr. van Andel—Rutgers, Dr F. L. Bakker, Dr J. H. Bavinck, Ds P. J. Lambooy, Ds Jac. van Nes en Ds D. Pol. Deze namen, die onder ons een goeden klank hebben, bieden waarborg voor een uitnemend inhoud. „De Macedoniër“ voldoet dan ook metterdaad naar inhoud en vorm aan alle billijke eischen, die aan een Gereformeerd Zendingstijdschrift mogen worden gesteld.

Voor de Zending onzer Kerken heeft dit tijdschrift stellig geen geringe beteekenis.

De I.g. Generale Synode was hiervan zoo doordrongen, dat zij ons machtigde uit de Generale kas de uitgave van „De Macedoniër“ te steunen met een bedrag van ten hoogste f 1000,— per jaar, indien dit noodig zou blijken om het blad te doen voortbestaan.

Thans staan we weer voor dit geval. De uitgevers, die reeds geruimen tijd elk jaar op de uitgave beduidend schade leden, zullen de uitgave moeten staken als er geen hulp komt.

Nu kan wel eens voor een enkel jaar de Zendingkas hiervoor een bedrag toestaan. Maar op den duur is dit toch zeer ongewenscht.

Toch zou het jammer zijn en stellig ook tot schade wezen voor de Gereformeerde Zending, indien dit degelijk Zendingstijdschrift verdween. Dit moet worden voorkomen. Daarvoor is alleen noodig, dat het getal der abonne's, dat nu, helaas, zeer klein is, aanmerkelijk vermeerderde.

Het is daarvoor, dat we dringend Uwe hulp willen

inroepen. Vooreerst zouden we zoo gaarne zien, dat elke Kerkeraad voor zijn leden één of meer exemplaren bestelde. Voorts hebben vrijwel alle kerken een kleinere of grootere Zendingcommissie, die plaatselijk de belangen der Zending behartigt.

Wanneer nu de kleinere Kerken voor haar Zendingcommissie minstens één en de grootere Kerken twee of meer exemplaren namen, dan kon „De Macedoniër“ zonder hulp uit de Zendingkas blijven bestaan. Wellicht zou dan ook de prijs, die thans f 2,50 per half jaar bedraagt, ofschoon die, gerekend naar inhoud en omvang van het blad niet hoog is, wel wat kunnen worden verlaagd. En stellig zal het ook plaatselijk aan de Zending zeer ten goede komen als onze predikanten, kerkeradsleden en Zendingcommissies door het lezen van „De Macedoniër“ meer met de Zending meelevende, dan thans vaak het geval is.

Met vriendelijken drang bevelen wij deze zaak bij U aan.

Met broedergroete en heilbede,

De deputaten van de Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen:

A. H. VAN MINNEN, 2e Voorzitter.
P. C. DE BRUYN.
N. DUURSEMA.
R. HAMMING.
H. HANGELBROEK.
A. C. HEIJ.
M. MEIJERING.
G. M. VAN RENNES.
J. DE VRIES.
G. v. d. ZANDEN.
W. BREUKELAAR, Scriba.

Juni 1937.

Correctie.

In het artikel van Dr van Lonkhuyzen van verleden week over „De Voetius-interpretatie van Dr M. Bouwman“, was een zinstorende drukfout ingeslopen. Er staat 22 regels van onder, pag. 344: „De Voetius zonder Independentistischen invloed“. Dit moet zijn: „De Voetius onder Independentistischen invloed“.

Een bulletin van Dr H. W. v. d. Vaart Smit.

In „De Bazuin“ schreef ik verleden week over een „Banier“-artikel (redactie Ds Kersten), waarin een scherp requisitoir stond tegen de Vrije Universiteit en een deel der aanwezigen in de jongste wetenschappelijke samenkomst wier stichting. In „De Bazuin“ van deze week deel ik dienaangaande het volgende mede:

Ik merkte op, dat dit artikel den indruk gaf, geschreven te zijn door Dr H. W. v. d. Vaart Smit.

Uit een brief van Dr v. d. V. S. bemerk ik, dat deze indruk — dien zeer velen inmiddels met mij deelden — niet juist geweest is. Dr v. d. V. S. verzekert mij, op die vergadering niet eens tegenwoordig te zijn geweest, en aan het artikel part noch deel te hebben.

Met volle handhaving van wat in dit artikel „De Banier“ aangaat, betuig ik mijn groote spijt over het noemen van Dr v. d. V. S.'s naam in dit verband, verklaar den toch werkelijk bij velen „gevestigden“ indruk onjuist, bied Dr v. d. V. S. mijn excuses aan voor het noemen van zijn naam in dit verband, en neem natuurlijk alles terug, wat in gemeld artikel op hem sloeg, d.w.z. de twee laatste regels vóór, en de 5½ eerste regels ná het eerste „Banier“-citaat.

Niet om mijn betuiging van leedwezen te vermindern, doch om te verklaren, hoe de vergissing mogelijk was, deel ik mede, uit een gesprek met een hoogleraar te hebben afgeleid, dat Dr v. d. V. S. ter vergadering bij de persmensen aanwezig was geweest; hier blijkt nu een misverstand in het spel te zijn geweest. Overigens had ik natuurlijk verwacht, dat Dr v. d. V. S. als directeur van het N. C. Persbureau ook daar met andere persmensen tegenwoordig zou zijn geweest; en voorts lag nog vers in het geheugen, dat een vorigen keer de berichtgeving van Dr v. d. V. S. (subs. zijn persbureau) gebleken was met de redactie van „De Banier“ op zoodanige wijze in verbinding te staan, als ik wraakte, en nog wraak (zie „Ref.“ 12 en 26 Maart).

Had Dr v. d. V. S. rustig afgewacht, wat ik na zijn mededeeling zou doen, dan zou deze zaak tot „De Bazuin“ beperkt gebleven zijn. Evenwel heeft Dr v. d. V. S. via zijn Persbureau een bulletin de wereld in gezonden, dat aan vele anderen (maar niet aan mij) is toegezonden. Om die reden geef ik ook in dit blad nog het volgende door uit „De Bazuin“:

Zonder af te wachten, wat ik in het e.v. nummer van „De Bazuin“ zou doen, heeft intusschen Dr v. d. V. S. een bulletin de wereld ingezonden, dat ik, niet van hem, doch van anderen, die het hadden toegezonden gekregen, ontving. Dr v. d. V. S. beweerde daarin, dat ik „nog slechts enkele weken geleden een dergelijke aantijging te zijnen opzichte in zijn blad terugnemen moest“.

Natuurlijk kan dat niet slaan op mijn bezwaren tegen de m.i. onverantwoordelijke manier, waarop indertijd het N.C.P. de dwaze klachten van „De Banier“ inzake het „heidendom in de Geref. Kerken“ had doorgegeven aan de pers; want uitdrukkelijk verzekerde ik („Ref.“ 26 Febr., 12 Maart, 9 April) niet te kunnen terugnemen wat ik geschreven had (vgl. ook „De Bazuin“ 12 Maart). De uitspraak in dit bulletin moest dus op iets anders zien; bij telefonische navraag bleek me, dat Dr v. d. V. S. hier doelt op het feit, dat ik zoo vriendelijk ben geweest, in „De Ref.“ van 9 April een mij tot dien tijd toe onbekende,

maar door het N.C.P. tot mijn kennis gebrachte verontschuldiging, die „De Nederlander“ aan het N.C.P. had aangeboden, mijn lezers bekend te maken; wat allerminst een „terugnemen“ van eenige „aantijging“ van mijzelf is. Dr v. d. V. S. legt hier verband op ongeoorloofde manier, en spreekt zoo onwaarheid. Ik verzoek ook hem te willen rectificeren.

We hopen, dat Dr v. d. V. S. hiertoe bereid zal zijn, even spontaan, als ik het was. Tenslotte:

Overigens zijn er twee lichtpunten:

a. in zijn bulletin van 20 Juli (nr 2108) ziet Dr v. d. V. S. critiek op zijn persbureau als een „aantijging te zijnen opzichte“; hij zal derhalve kunnen verstaan, dat iemand, die te goeder trouw meende (zie boven), dat hij aanwezig was als vertegenwoordiger van dit Bureau op de samenkomst der V.U., dan ook geneigd was, hem persoonlijk aansprakelijk te stellen voor wat hij hield voor de postacta van een poging tot verslaggeving van het bureau;

b. in hetzelfde bulletin spreekt Dr v. d. V. S. uit, dat hij als oud-student der V.U. incorrect tegenover haar zou gehandeld hebben als hij het gewraakte „Banier“-artikel zou hebben geschreven. Mocht de schrijver van „De Banier“ zulk een oud-student zijn geweest, dan heeft hij thans, behalve mijn afkeuring, ook die van Dr v. d. V. S. Wij blijven bij onze meening, dat het orgaan van Ds Kersten zich misgaan heeft.

Het doet dit nog eens in een tweede artikel, maar ik acht het nutteloos, met den onbekenden helper van den heer Kersten te debatteeren. Er zijn mensen, die als ik me één keer vergis, zeer veel rumoer maken. Maar hun eigen aperte onwaarheden, ook over mij, nemen ze niet terug. Helaas is de heer Kersten de eenige niet, die zoo doet.

Over de meening van Ds Hoeksema.

Het artikel van Ds Hoeksema, dat wij moeilijk konden verknippen, en daarom in zijn geheel opnamen, ook waar het — gelijk meermalen — naast wat ons interesseerde, opmerkingen gaf, die ons niet juist leken, heeft bezwaren ontmoet van de zijde van Dr L. v. d. Zanden. Deze merkt in „Gron. Kb.“ op:

Als Christus eerst door Zijn verhooging Hoofd der gemeente, „centraal-Mensch“ is geworden, terwijl Hij in Zijn vernedering een individu was, geen Hoofd der gemeente, geen centraal-Mensch, dan valt de beteekenis van Zijn kruis voor ons en van heel Zijn leven op aarde. Men zou Ds H. kunnen vragen wat nu eigenlijk een „centraal-Mensch“ is en waarin deze verschilt van een algemeen-menschelijke natuur, maar mijn groote bezwaar richt zich hiertegen, dat Christus eerst na Zijn verhooging „centraal-Mensch“, Hoofd der gemeente zou zijn geworden. Er is Paulus in Ef. 4 en elk Christen met hem alles aan gelegen, dat Hij, die nedergedaald is, dezelfde is, die opgevaren is verre boven al de hemelen, opdat Hij alle dingen vervullen zou (Ef. 4:10). Hetzelfde Hoofd, dat Zich voor de zonden der lidmaten offerde in Zijn vernedering, is verhoogd, verheerlijkt, opdat Christus ons de gerechtigheid, die Hij door Zijn dood ons verworven had, kon deelachtig maken. (Heid. Cat., Zondag 17.)

Het leven en sterven van een „individu“ kan ons niet baten, maar alleen het leven en sterven van een, die ons Hoofd is, onze Vertegenwoordiger, onze Plaatsvervanger. Heel het leven en sterven van Christus was, zooals Prof. Bavinck zegt, „eene zelfverloochening, één zelfofferande, door Hem als Hoofd in de plaats der zijnen gebracht“ (Dogm. III, p. 418).

Dit is zoo zeer de voortdurende leer der Heilige Schrift en der Geref. belijdenis, dat nader bewijs overbodig schijnt.

„Tropisch“.

Over de door Prof. Greijdanus in ons vorig nummer besproken dissertatie van Dr M. Bouwman, schrijven verschillende bladen. Dr H. Kaajan zegt in „Utr. Kerkbode“:

Lohman en Rutgers verklaren in hun verweer tegen Dr Kleyn:

„Het is zeer onschrijftuurlijk, ongereformeerd en onjuist, de gezamenlijke Kerken eener provincie „de provinciale Kerk“ te noemen.“

Dit gaat dan tegen Voetius in, want Voetius gebruikt den term provinciale kerk op tal van plaatsen, te veel om ze alle op te noemen, en waarlijk niet alleen tropice, aldus Dr M. Bouwman.

Zeker, Voetius erkent, dat de classale en de synodale vergaderingen een kerk genoemd worden, echter niet, zoo zegt hij nadrukkelijk in zijn „Politica Ecclesiastica“ (deel IV, p. 167 en 168) in eigenlijken zin, „maar tropisch, omdat zij de kerken vertegenwoordigen en vergaderd zijn en handelen in die vergadering als een enkele kerk“.

Nu geloof ook ik, dat het niet onschrijftuurlijk is de gezamenlijke Kerken bijv. eener provincie, „de provinciale Kerk“ te heeten. Het spraakgebruik van het Nieuwe Testament laat ons telkens zien, dat het woord kerk in het enkelvoud gebruikt wordt ook om aan te duiden de eene, algemeene kerk (1 Cor. 10:32 enz.), ja zelfs de geheele kerk in een land (Hand. 9:31). Ds Bogerman sprak op de Dordtsche Synode dan ook van „de Nederlandsche Kerk“ (dus in 't enkelvoud).

Maar het gaat nu om de Voetius-interpretatie en dan zegt Voetius, dat het betitelen van de classale en provinciale vergaderingen als kerk niet in eigenlijken zin, maar tropisch is op te vatten. Dit wordt door Dr Bouwman wel 'n beetje verzwegen. Dit is mede bieraan te wijten, dat deze dissertatie een strijdschrift geworden is, geschreven met een bepaald doel, waarbij dan Voetius gelezen wordt van een bepaald gezichtshoek uit.

Prof. Rutgers, Ds Jansen, Dr van Lonkhuyzen, Dr van Andel, Prof. Kleyn krijgen allen er geducht van langs. Met jeugdigen kamplust gaat Dr Bouwman dezen mannen schier op iedere bladzijde te lijf. Maar

als ge rustig leest, wordt ge soms plotseling getroffen door een opmerking, schijnbaar los daarheen geworpen, die u toch heel voorzichtig maakt om den auteur in het nieuwe vaarwater te volgen.

Zoo zegt hij op blz. 81 van zijn dissertatie: „De zelfstandigheid der particuliere kerken ontvangt bij Voetius veel meer het accent dan de eenheid der kerken”. Waarom? „Omdat hij zich voortdurend richt tegen de hiërarchie”. (p. 80.) Maar dan komt bij mij de vraag op: „Zullen wij Voetius dan hierin maar niet volgen?” Het kerk-bedervend karakter der Synodale hiërarchie hebben wij nog veel beter leeren kennen dan Voetius. Als Voetius telkens een zwaar accent legt op de zelfstandigheid der kerken, welke reden hebben wij dan om dit accent te verleggen? Zeker, 't kan soms noodig zijn om ook de eenheid onzer kerken te benadrukken en het gezag onzer Synoden sterk in het licht te trekken (denkt aan Assen in 1926), maar 't gevaar der hiërarchie is vooral niet minder groot dan dat van het independentisme. Heel de Nederlandsche Gereformeerde Kerk is juist door de hiërarchie verwoest. Daarom blijft waakzaamheid in dezen dringende eisch.

Aan de hand van Rutgers?

Ds IJ. K. Vellenga schreef in „Geref. Kbl. Drente en Overijsel” iets over Dr Bouwmans dissertatie. Hij gaf met name zijn aandacht aan de volgende „stelling” van den promovendus:

VIII. De meerdere vergadering heeft niet een mindere of lagere macht, doch een meerdere of hoogere macht dan de kerkeraad.

Ds Vellenga teekent hierbij aan:

Tot nog toe werd ons geleerd, dat synodes en classen wel een meerdere, maar geen hoogere macht bezaten dan een kerkeraad. Ik meen, dat het een van de fundamenteën van het gereformeerde kerkrecht is. Wanneer nu lager hetzelfde is als minder en hoger hetzelfde als meerder, ontgaat mij de zin van deze stelling. Waarom dan niet bij het geijkte spraakgebruik te blijven, of moeten de woorden „meerder” en „minder” door „lager” en „hooger” wat van kleur veranderen?

Is hier met andere woorden sprake van verandering van termen of van begrippen?

Het handje van „vader Kuyper en Bavinck” behoort sommigen niet meer. Dat van „vader Rutgers” nu ook al niet?

Ds C. Vonk schrijft in „Schiedamsch Kerkblad”, in aansluiting aan het bovenstaande:

Die uitdrukking van Ds Vellenga „vader Rutgers' handje” is een zinspel op een zinsnede van Ds I. de Wolff te Enschedé, waarin deze had gesproken over 't wandelen aan 't handje van Kuyper en Bavinck. Aan laatstgenoemde is die uitdrukking nogal kwalijk genomen als een typeerend staaltje van de verregaande zucht tot critiek op onze groote voormannen. Zonder nu te willen beweren, dat de gewraakte opmerking van Ds de Wolff tot de gelukkigste behoort, welke hij heeft gemaakt, al zag ik er tot nu toe het boosaardige nog steeds niet van in, hoop ik toch, dat de jongste promotie in de theol. fac. aan de V.U. ook iets beteekenen mag voor het herstel van evenwicht inzake vrijheid tot afwijking van theologoumena ofwel private theologen-opvattingen, zoowel voor den één als voor den ander. Want de Romeinsche regel quod Jovi non bovi, wat Jupiter mag, mag een os niet, heeft het in Holland nog niet tot heerschappij gebracht, gelukkig, al is zijn gezag wel ver tot onze grenzen genaderd.

In gelijke richting wijst wat Dr K. Sietsma opmerkt in „Geref. Kbl. Amsterdam-Zuid”:

De tijden ondergingen, vooral in en door den grooten oorlog, heel wat wijziging. Het zou een ramp zijn geweest, indien de mannen van heden ook nog steeds op dezelfde wijze Kuyper en de anderen waren blijven volgen. Dan zou het kopiëren geworden zijn. En kopiëren inzake de geestelijke waarden is funest.

Daar is bij het derde geslacht een sterke neiging gekomen om Kuyper zó te verstaan en zó in zijn lijn voort te gaan, dat men zijn gedachten doordenkt en uitwerkt, ook daar, waar men hem moet corrigeren in details, en ook zó, dat men zich oriënteert naar de vraagstukken van den tijd en naar het meerder licht, dat voortgezette studie op die vragen werpen kan. Ik zou kunnen zeggen: men wil Kuyperiaan zijn, zooals Kuyper zelf Calvinist was, d.w.z. in de lijn van Kuyper, maar met dezelfde vrijheid en roeping om zichzelf te zijn en zelfstandig te werken, als Kuyper tegenover Calvin, dien hij als leermeester eerde, deed.

Geheel nieuw was dit en is dit trouwens niet. En daar is ook geen enkele reden, waarom men daartegen op zou komen. En geen enkele reden, waarom men zich daarover verontrusten zou of daarin een oneer voor Kuyper zou zien. Natuurlijk is er wel oorzaak om op de vingers te tikken die menschen, die ook maar een greintje in de achting voor Kuyper te kort zouden schieten in woord of gebaar. Maar dat daar iemand, die Kuyper niet verstaat, oneerbiedig over Kuyper zou spreken is voor de nagedachtenis van dezen groote geen oneer. Dat is hem in zijn leven ook dikwijls overkomen en bovendien dat raakt hem in zijn grootheid niet. Dat is alleen oneer voor dezen, die de „heerlijkheden” niet acht.

Maar — ik neem slechts een voorbeeld — dat wij in het kerkrechtelijke eenigszins anders geleid worden in de laatste jaren dan langs de lijn, die Kuyper en Rutgers ons hebben gewezen, daarin, dat de zelfstandigheid van de plaatselijke Kerken niet meer zó het shibboleth van Gereformeerde Kerkrecht schijnt te zijn, als dit in de dagen van de Doleantie was, dat is voor ieder, die meeleeft, wel heel duidelijk. Ik herinner nu alleen maar eens aan de maatregelen ter verkrijging van zekerheid omtrent de gemeenschappelijke stoffelijke goederen; aan de herhaalde verdediging van het tuchtrecht en de macht der meer-

dere vergaderingen, nu het laatste in het proefschrift van Dr Bouwman; aan het besluit (N.B.!) van de laatste Generale Synode, dat het tuchtrecht over een emeritus predikant niet meer uitsluitend berust bij den kerkeraad, onder welken hij ressorteert, etc.

Ik zeg niet, dat dit alles m.i. juist is; ik zeg niet eens, dat het niet erg is. Maar ik wijs er op, dat deze dingen zich voltrekken zonder dat de naam van Kuyper of Rutgers ook maar even als onteerd of met oneer bedreigd wordt voorgesteld, terwijl er toch duidelijk een heel verschil hier is met wat deze mannen hebben gezegd. Maar, er is een andere tijd gekomen. En die andere tijd heeft gedrongen tot nadere bezinning. En nu moge deze nadere bezinning juist of onjuist zijn, tot goede of minder goede resultaten hebben gevoerd, het recht van die bezinning kan niet worden ontkend en het is zeer juist, dat men hier niet aanstonds een algemeen protest heeft aangeheven, alleen maar met het motto: dat is niet wat Kuyper en Rutgers ons hebben geleerd. Ook al zou m.i. hier wel degelijk een waarschuwing tot nadenken op haar plaats zijn.

De N. S. B.-dominee onder zijn vrijzinnige vrienden.

De N. S. B. wil geen dominees in de politiek hebben, behalve dan natuurlijk die enkele verdwaalden, die achter den „Leider” aan-marcheeren. Die mogen zelfs den boer op.

Tot het laatste groepje behoort Ds v. Duyl. Hoe die in zijn vrijzinnige omgeving zich gedraagt, leert onderstaand gedeelte van een verslag der algemeene vergadering van de Ver. v. Vrijzinnig Hervormden in Nederland (8-9 Juni 1937 te Scheveningen); het verslag trof ik aan in „Kerk en Wereld” (vrijzinnig):

Jaarverslag: Ds van Duyl maakt in verband met punt g en „pers” enkele opmerkingen. Er zal niet geteld worden op iemand politieke gezindheid, maar in de pers worden voortdurend politieke dingen besproken en openlijk wordt sympathie uitgesproken voor „Eenheid door democratie”. — Hij wijst in het bijzonder op de stukjes „Rarekiek”. In de verklaring der C. C. staat eigenlijk, dat communisme en nationaal-socialisme onverenigbaar zijn met Vrijzinnig Protestantisme. Alles is zoo tweeslachtig. De voorzitter antwoordt, dat voor een volledige behandeling vooral van het laatste punt een congres noodig zou zijn. In de verklaring der C. C. staat trouwens: dreigen inbreuk te maken op etc. Wij zullen in 't algemeen N. S. B.-ers en communisten, zooals ze hier zijn, gaarne accepteren in onze beweging. Ds Bakker merkt op, dat wat „Rarekiek” betreft, hij een afspraak maakte met één der medewerkers om actuele dingen op eigen wijze te belichten. B. zelf is het ook wel eens eens met hem, maar wij moeten verdraagzaam zijn en niet op alle slakken zout leggen. Ds v. Duyl vraagt of een ander dan, b.v. om de 14 dagen, dit ook eens mag doen, maar dan tegen de democratie. Dr Horreüs de Haas zegt, dat wij vooruit loopen op dingen, die straks nog kunnen worden besproken.

Vervolgens:

Bij het verslag der C. C., uitgebracht door Ds Beversluis, merkt Prof. Eerdman op, dat er zooals hij meende, in de verklaring der C. C. niet gesproken zou worden over bepaalde politieke partijen. Dr Bruining gaf daarover een andere lezing en legde later de notulen der C. C. ter inzage.

Even verder:

De voorzitter geeft nu nog even aan Ds van Duyl gelegenheid terug te komen op de verklaring der C. C., maar hij merkt op, dat wij hier geen beslissing nemen: alleen maar bespreken. Ds van Duyl komt op tegen het weinig positieve in de verklaring. 't Zijn algemeenheden. De begrippen „volk” en „Staat” komen niet aan de orde. Een groot bezwaar heeft hij tegen de laatste alinea van punt 3. „Het grootste gevaar dreigt bij elk streven naar totalitaire staat of volksorganisatie”. Deze verklaring is dus bedoeld tegen het nationaal-socialisme ook in eigen land, maar dit etiket van een totalitair streven wil hij niet dragen. Gaan wij niet een gevaarlijke kant op als wij politieke tegenstellingen gaan verbinden met het godsdienstig beginsel. Wil het H.B. pogingen doen bij de C. C. om deze verklaring te doen veranderen?

Aan de discussie nemen deel Dr Bruining en Dr Horreüs de Haas. Deze laatste stemt Ds v. Duyl toe dat de verklaring geen grenzen geeft van „volk” en „staat”, maar er ligt toch wel een strekking achter.

„Politiek niet verbinden met het godsdienstig beginsel”. Maar als 't voor de propaganda helpen kan, dan doen de heeren het met 't grootste genoegen. 't Is een bekende mentaliteit: „polemiseer niet” beteekent soms: „laat mij en mijn vrienden alleen polemiseeren”.

K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Stadskanaal: R. J. van der Meulen te IJmuiden en R. Schippers te Wansverd.

Drietal te:

Schettens en Schraard: Cand. W. H. J. de Boer te Ten Post, Cand. M. Feitsma te Amsterdam en Cand. Y. v. d. Woude te Jilsum.

Beroepen te:

Arum: Cand. IJ. van der Woude te Jilsum. Ommen: L. Kuiper te Oud-Loosdrecht. Schettens en Schraard: Cand. M. Feitsma te Amsterdam. Schiebroek-Hillegersberg (Centrum): B. Holwerda te Kantens. Stad aan Haringvliet: J. Hindriks te Dussen.

Bedankt voor:

Groningen (vac.-l. Oranje): H. W. H. van Andel te Rotterdam-Zuid (Katendrecht). Leiden: Dr G. C. Berkouwer te Watergraafsmeer.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

De heer A. Verschoor, theol. candidaat, is door de classis Schiedam der Geref. Kerken praeparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard. Cand. Verschoor zal gaarne des Zondags de kerken dienen en een beroep terstond overwegen. Zijn adres is: Binnensingel 66, Vlaardingen. telefoon 348.

— De classis Zaandam der Geref. Kerken heeft in haar vergadering van 21 dezer praeparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard, den heer J. de Lange, Cand. De Lange zal gaarne des Zondags de kerken dienen en een eventueel beroep terstond in overweging nemen. Zijn adres is: Oranjestraat 2, Zaandam.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Alphen a. d. Rijn, Barendrecht en te Zeist: Cand. E. du Marchie van Voorthuysen te Apeldoorn. Boskoop: Cand. H. Visser te 's-Gravendeel. Harlingen: Cand. J. C. Maris te Zwolle. Huizen (N.-H.): Cand. J. G. van Minnen te Apeldoorn.

Aangenomen naar:

Huizen (N.-H.): Cand. J. G. van Minnen te Apeldoorn.

Bedankt voor:

Meerkerk: Cand. J. G. van Minnen te Apeldoorn.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Rilland-Bath: B. van Neerbos te Vlaardingen. Terneuzen: M. Heikoop te Utrecht. Yerseke: M. Heikoop te Utrecht.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Bruchem, Kerkwijk en te Delwijnen: Cand. L. Brasser te Huizen (N.-H.). Doornspijk: D. J. v. d. Graaf te Schoonhoven. Dordrecht: J. H. Smit Sibinga te Groningen (voorganger van de Vereeniging van Vrijz. Herv.). Groot-Ammer: W. Rijnsburger te Oud-Beijerland. Holwerde (toez.): W. de Jong te Idseghuizen. Hoogebeintum: Cand. A. Donker te Alphen a. d. Rijn. Polsbroek en Vliet (toez.): H. Kraay te St. Annaland. Noordlaren: G. F. D. Locher te Nijega (H.O.N.).

Aangenomen naar:

Arnhem: Joh. Gerritsen Jr. te Zierikzee. Halfweg: H. O. Molenaar te Sint Pancras. Hoevelaken: J. G. Abbrighing te Papendrecht. 's-Heer Abts- en Sinoutskerke: J. E. Drost te Gulpen. Oostrum en Jouswier: Cand. Joh. Bijlsma te Gouda. Terheyden (N.-Br.): Th. J. W. Cieremans te Princenhage. Westzaan: Cand. H. Krieb te Groot Schermer.

Bedankt voor:

Goes: Joh. Gerritsen Jr. te Zierikzee. Helleendoorn: J. van Kuiken te Uithuizermeeden. Kamerik: M. J. Lekkerkerker te Oosterwolde. Kattendijke (toez.): Cand. G. de Ru, hulppr. te Koog op Texel. Retrachement: Cand. H. Krieb te Groot Schermer. Zuid-Beijerland: P. A. A. Klüsener te Bodegraven.

Afscheid van:

Biggekerke: G. W. Korevaar. Tekst: 2 Thess. 3:18. Hindeloopen: J. F. Franck. Tekst: Openb. 22:13. Kattendijke: J. W. v. d. Hell. Tekst: 2 Cor. 13:13.

Overleden:

D. C. Hiebendaal, pred. te Hengelo (O.), 58 jaar.

HEDEN VERSCHIEEN: DE DORDTSCH LEERREGELEN

TOEGELICHT DOOR

Ds J. G. FEENSTRA

Een populaire en zakelijke verklaring van „De Vijf Artikelen”. De meest kardinale punten der Gereformeerde leer worden hierin voor velen verhelderd.

Prijs f1.90 - Geb. f2.60

In elken Boekhandel

J. H. KOK N.V. KAMPEN

TEEKENING in koper geëft

van

Dr ABR. KUYPER

en

Dr H. COLIJN

In breede, zwarte lijst.

Formaat 30 x 36 c.m. f 7,50

Formaat 16 x 18 c.m. f 1,65

Franco thuis.

Posttekening 227622 van

P. G. VAN ZWIETEN,

Merwedestraat 5bis — Utrecht.

Lezers van „De Reformatie”, die met zooveel sympathie dit blad ontvangen, wilt ook uw FAMILIE-ADVERTENTIE ter plaatsing zenden. ::

UITERST
BILLIKE
PRUZEN

zoudt gij ook zeggen als gij UW DRUKWERK liet vervaardigen in ons zeer modern ingericht bedrijf. Door ons Drukwerk krijgt U druk werk in uw zaak.

OOSTERBAAN & LE COINTRE
GOES

Mede-
Bru-
Mev-
Dr
Drs
Erme-
's-Gr-
Phila-
Ds F

Alle s-
Prof.

INHOUD:
Uit de Sch-
(2 Sam. 2
het myster-
interventie.
Parkeeren:
Het echt
en Kunst:
Evangelisat-
Uit de Bu-
in zitting,
der herder.

HO

Nadat zo-
ner's socia-
valt het in-
wat hij op-
gen zal.

1. Hij ga-
gedachte,
kinderen
boren te w-
den beginn-
te zijn. On-
onderschei-
maken en
tuurdingen
doeleinden
en vooral
mensch. 1)
heid. 2) Het

2. Op de
ons wel o-
en dus in
Brunner v-
bevestigend

Voorre-
vrijheid aa-
of niet wor-
van te vo-
haar beurt
lijkheid. E-
vroeger re-
het beeld
mensch-zijn
niet de me-
daarom on-

Daarbij i-
de gemeen-
best in s-
bracht wor-
gemeensch-
adeldom b-
wij iets ver-
dienst aan

3. Nog
dat ons ar-
en dus ook
De grondv-
in de werl-
keeren, en
en het ver-
ken, zijn
zedelijke v-

Zoo heb-
grond noo-
zuiver natu-

1) Das Ge-
2) T.a.p.,
3) T.a.p.,
4) T.a.p.,
5) T.a.p.,